

bouw van het tandheelkundig onderwijs in Surabaya - aan de Nederlandse regering was gevraagd. Dat was in de tijd dat verschillende Subfaculteiten in Nederland nieuwe klinieken betrokken! Maar de Indonesische collegae zijn niet van hulp verstoken gebleven: de Engelse universiteitsstad Manchester bood de helpende hand en het postgraduate gebouw in Surabaya is thans ingericht met Engelse units.

Al met al kan zeker van een geslaagd congres worden gesproken, niet in het minst dank zij de persoonlijke inzet van de stafleden en de studenten van de tandheelkundige opleiding in Surabaya.

J. W. L. Wisse

Binnenland

PROMOTIES

M. E. F. van Venrooij-IJsselmuiden

Op dinsdag 7 november 1978 promoveerde mevrouw M. E. F. van Venrooij-IJsselmuiden (Nijmegen) tot doctor in de Geneeskunde aan de rijksuniversiteit te Utrecht, op een proefschrift getiteld: 'Growth and maturation of Dutch children; a mixed longitudinal study'. Promotors waren Prof. H. J. L. Smeets en Prof. Dr. J. J. van der Werff ten Bosch, hoogleraar in de Fysiologie aan de Erasmus Universiteit te Rotterdam.

F. P. Mesu

Op dinsdag 12 december 1978 promoveerde de heer F. P. Mesu (Maarsbergen) tot doctor in de Geneeskunde aan de rijksuniversiteit te Utrecht, op een proefschrift getiteld: 'Zinkoxyde-eugenol cementen voor permanente fixatie van tandheelkundige restauraties'. Promotor was Prof. J. van Amerongen. Het proefschrift kwam tot stand mede onder leiding van Ir. H. P. L. Schoenmakers.

P. J. Slootweg

Op dinsdag 9 januari 1979 promoveerde de heer P. J. Slootweg (De Bilt) tot doctor in de Geneeskunde aan de rijksuniversiteit te Utrecht, op een proefschrift getiteld: 'Odontogene mengtumoren'. Promotors waren Prof. Dr. G. Bras (hoogleraar in de Algemene ziektekunde en de ziektekundige ontleedkunde aan de rijksuniversiteit te Utrecht) en Prof. Dr. H. N. Hadders (emeritus-hoogleraar in de Pathologie van de Mondholte aan de rijksuniversiteit te Groningen).

GEZONDHEIDSORGANISATIE TNO

Jaarverslag 1977

De Redactie kwam in het bezit van het jaarverslag over 1977 van de Gezondheidsorganisatie TNO en ontleent, aan het hoofdstuk *Werkgroepen, Commissies en Projectgroepen*, het onderstaande.

Werkgroep TNO Tand- en Mondziekten

In het jaar 1977 is het verschil tussen mogelijkheden van de Werkgroep en de hoeveelheid verrichten werkzaamheden sterk gegroeid. Dit moet worden verklaard doordat zich, na het afwijzen van de drinkwaterfluoridering, in toenemende mate maatschappelijke vragen voordoen, die vooral door de Werkgroep kunnen worden onderzocht en beantwoord.

In het kader van het klinisch-experimenteel onderzoek ter voorkoming van cariës werden in Alkmaar en Amersfoort nulpunts-gebitsonderzoeken verricht bij ruim twaalfhonderd tien-, elf- en twaalfjarige schoolkinderen. Bij de samenstelling van de proef- en controle-groepen werden 'matching procedures' toegepast. De criteria waren geslacht, sociaal-economisch milieu en cariës-index. Deze twee onderzoeken, waarbij het effect van respectievelijk een fluoridelak en een peroxydase-systeem in tandpasta zullen worden getoetst, zullen drie jaren in beslag nemen.

In Tiel, waar het drinkwater twintig jaren lang geïsoleerd is geweest, werd in het kader van een T.G.V.O.-project een tweede tussenmeting uitgevoerd bij tweehonderdvijftig kleuters tussen viereneenhalf en zes jaar. Het resultaat van dit gebitsonderzoek heeft aange-toond dat de gebitsgesteldheid van de kleuters in Tiel verder is verbeterd. Bijna éénderde van het aantal kleuters had een gaaf melkgebit. Voorlopige berekeningen van het project geven indicaties dat de kosten-batenbalans gunstig kan worden genoemd. Voorts werd verkennend onderzoek verricht in hoeverre een index kon worden ontwikkeld, waarmee de gezondheid van een mond kan worden gekarakteriseerd. Van de resultaten is verslag gedaan in het Nederlands Tandartsenblad. Omdat vanuit diverse maatschappelijk-tandheelkundige geledingen behoefte bestaat aan een kwalitatieve norm, wordt verder onderzoek wenselijk geacht. In het verslagjaar zijn ook gegevens, verkregen uit in 1976 in Noordoost Friesland verricht klinisch onderzoek, verwerkt. Over de resultaten van dit tweede onderzoek, in het T.G.V.O.-kader, basisonderzoek in 1973, werd in januari te Leeuwarden gerapporteerd. Na drie jaar van informatie en motivatie voor zowel melkgebitten als blijvende gebitten kon een cariësreductie van rond twintig procent worden vastgesteld. Of dit geheel is toe te schrijven aan die activiteiten moet nog worden nagegaan.

De verwerking van de verzamelde onderzoeksgegevens over het gebitsonderzoek bij kleuters in Drente is beëindigd. Uit de resultaten blijkt

dat een goede curatieve verzorging van melkgebitten wel degelijk mogelijk is.

In 1976 is in Leeuwarden een gecombineerd tandheelkundig en sociaal-wetenschappelijk onderzoek bij vijftienjarige kinderen en hun moeders in Leeuwarden gehouden. Uit een artikel, dat de tandheelkundige achtergronden en resultaten van dit onderzoek behandelt, kunnen de volgende, weinig bemoedigende, gegevens worden vermeld:

- ongeveer driekwart procent van de kinderen heeft een gaaf gebit;

- er is gemiddeld per kind 0,7 gebitselement op grond van cariës getrokken en er zijn gemiddeld 17,8 wel- en niet-gevulde gaatjes;

- nog niet afgesloten onderzoek wijst uit dat ongeveer vijftien procent van de approximale vullingen niet in goede staat is.

Met behulp van dezelfde onderzoeksgegevens kon worden nagegaan in hoeverre het gebruik van fluoridetabletten tot een betere gebitsgesteldheid leidt. Door middel van 'matching procedures' werden de variabelen die samenhangen met de gebitsgesteldheid en het fluoridegebruik - sociaal-economische status, tanden poetsen en snoepen - bestudeerd. De resultaten wijzen erop dat bij een fluoridetabletten-studie het effect teniet gedaan kan worden door deze storende variabelen.

Het gericht fundamentele onderzoek heeft in het verslagjaar veel aandacht gekregen. Experimenten met een infrarood-onderzoek werden afgesloten. Dat houdt in dat de Werkgroep momenteel over twee technieken beschikt waardoor op relatief eenvoudige wijze cariëspreventieve middelen in de laboratoriumsituatie op hun merites kunnen worden beoordeeld. Voor een derde additionele techniek werkt de groep verder aan het polarisatie-microscopisch onderzoek van glazuur. Een vierde techniek, ter toetsing van cariëspreventieve fluoride-oplossingen, wordt bestudeerd. Er zijn diverse chemisch-analytische methodieken ontwikkeld. Met name werden de rol en het belang van de vorming van calciumfluoride bij de toepassingen van fluoride-oplossingen op glazuur bekeken.

Het fluoride-analytisch onderzoek ten behoeve van universiteiten en instanties in het medisch-biologisch en milieu-hygiënisch kader heeft verder voortgang gevonden.

Werkgroep Onderzoek van Tandheelkundige Materialen TNO

De activiteiten van de Werkgroep waren enerzijds weer afgestemd op routine-onderzoek, anderzijds op organisatorisch overleg om te komen tot een Europese certificatie.

Het routine-onderzoek hield verband met het onderzoek van diverse marktproducten. De bestaande lijsten konden weer worden aangevuld. Een extra probleem deed zich voor bij de kwantitatieve bepaling van het element indium. Het is in een bepaalde legering voor amalgaam verwerkt.

Voor het eerst werd de Commissie Tandheelkundige Materialen TNO geconfronteerd met

de beoordeling van rapporten waarmee moest worden aangetoond, dat een materiaal in biologisch opzicht geen schade zal berokkenen.

Met het oog op een toekomstig werkprogramma werd via een enquête onder de Nederlandse tandartsen nagegaan welke merken composieten en elastomeren het meest in Nederland worden toegepast.

Ten aanzien van het overleg om te komen tot een Europese samenwerking, kan worden vermeld, dat een goed begin werd gemaakt door het beleggen van een vergadering van CEN/TC 55 (dental products) te Utrecht. Hierbij bleek dat Duitsland, Engeland, Frankrijk, Nederland en de Scandinavische landen geïnteresseerd zijn in een Europese certificatie van tandheelkundige produkten. Na deze vergadering zijn twee werkgroepen ingesteld. De eerste legt zich toe op de problematiek van de biologische beoordeling van tandheelkundige produkten, de andere op de transformatie van ISO-normen tot CEN-normen.

KLINISCHE AVOND VOOR TANDARTSEN TE UTRECHT

Aankondiging programma 12 februari 1979

Op maandag 12 februari a.s. zal een klinische avond worden gehouden in de groene collegezaal van het Tandheelkundig Instituut, Sorbonnelaan 16, De Uithof te Utrecht. Aanvang 20.00 uur.

Programma:

Mevr. G. A. Elema: Enige orthodontische aspecten van extractie van onderincisieven.
H. Müller: De scheve mandibula.
Prof. G. E. Flögel: Fysiologisch versus mechanisch concept bij de molaaropstelling bij volledige prothese.

Data volgende klinische avonden: 28 mei en 12 november 1979.

KLINISCHE AVOND VOOR TANDARTSEN TE GRONINGEN

Aankondiging programma 15 februari 1979

Op donderdag 15 februari a.s. zal een klinische avond worden gehouden in de collegezaal Tandheelkunde-Verloskunde, Antonius Deusinglaan 1 te Groningen. Aanvang 20.00 uur precies.

Programma:

Prof. Dr. J. Arends: Non γ -amalgam.
Prof. D. F. Veldkamp: Preparatie en retentie voor amalgaamrestauraties.
Dr. A. J. Brongersma: Een amalgaamrestauratie.

Data volgende klinische avonden: 15 maart en 17 mei 1979.

SUBFACULTEIT DER TANDHEELKUNDE RIJKSUNIVERSITEIT TE UTRECHT

Aankondiging programma Universiteitsdag d.d. vrijdag 16 maart 1979

In tegenstelling tot het karakter van het programma van de laatste jaren, wordt op de komende Universiteitsdag een centraal thema behandeld. Daartoe is een actueel onderwerp gekozen: *traumata van frontelementen*.

Het sterk stijgende aantal, vooral jeugdige, patiënten dat zich bij de algemeen-practicus en ook op poliklinieken meldt voor behandeling na een meer of minder ernstig ongeluk, waarbij frontelementen zijn beschadigd, gefractureerd of uitgestoten, is aanleiding geweest dit onderwerp te kiezen als experiment voor een nieuwe opzet van het programma van de Universiteitsdag.

Daarbij is een groot aantal inleiders uit eigen huis bereid gevonden de diverse aspecten te belichten, die verband houden met dit thema. Na voordrachten over de preventie van de laesie volgen gegevens over de frequentie van voorkomen en de samenhang met de relatie der fronttanden en de lipstand.

Alvorens tot de restauratieve mogelijkheden over te gaan worden chirurgische en endodontische aspecten van de gefractureerde of uitgeslagen tand besproken. Bij de nabehandeling is het van belang een onderscheid te maken tussen de plastische hoekopbouw en de kroon. Is het element verloren, dan zullen prothetische oplossingen, waarbij vaste dan wel uitneembare constructies aan de orde komen, noodzakelijk zijn.

Van orthodontische zijde zal daarbij de nadruk worden gelegd op mogelijkheden tot vergroten of sluiten van het ontstane diasteem, dan wel de ruimte te verdelen over een aantal overgebleven elementen. Deze verschillende orthodontische behandelingen worden bepaald door de uiteindelijke restauratie met kronen of bruggen.

De voordrachten worden alle aaneensluitend in logische volgorde gehouden. Het ligt in de bedoeling een overzicht samen te stellen met samenvattingen van de inleidingen, dat ter plaatse zal worden uitgereikt.

Zij, die het programma van de Universiteitsdag wensen te volgen worden verzocht voor 1 maart 1979 een briefkaart te sturen naar: Subfaculteit der Tandheelkunde, afdeling Onderwysontwikkeling, Sorbonnelaan 16, Utrecht. Op de briefkaart dient te worden vermeld: naam en adres + de toevoeging Universiteitsdag. De kosten van deze dag bedragen f 25,—. Hierin zijn begrepen koffie, thee en een lunch. Deze kosten kunnen ter plaatse worden voldaan.

Programma

10.00 uur Algemene inleiding.

10.00-10.15 uur Mw. Dr. M. de Boer: De gevolgen van traumata op frontelementen in het tijdelijk en blijvend gebit en de preventie.

10.20-10.30 uur J. H. A. Bolhuis: Mouthprotector.

10.35-10.55 uur A. G. van Andel en R. J. Luxwolda: Frequentie van fracturen van frontelementen alsmede oorzaken en predispositie.

Koffiepauze

11.30-11.55 uur O. M. E. Wikkeling: Fixatie van frontelementen na trauma.

12.00-12.25 uur Mw. F. J. H. Klevant: Endodontische behandeling van getraumatiseerde elementen.

Lunch

13.30-13.55 uur Mw. R. Bartstra: Hoekopbouw met behulp van de etching bondcomposiet-techniek.

14.00-14.20 uur A. A. R. Taverne: Enige orthodontische mogelijkheden na trauma op frontelementen.

14.25-14.40 uur T. C. van der Heijde: Spoon-denture.

14.45-15.10 uur G. F. Weijers: Nabehandeling van het trauma door middel van kronen en bruggen.

15.15-16.00 uur Algemene discussie.

SUBFACULTEIT DER TANDHEELKUNDE RIJKSUNIVERSITEIT TE UTRECHT

Aankondiging P.A.O.-cursus 'Occlusie en relatie in verband met afwijkingen van het kauwstelsel'

Inhoud van het programma

In deze cursus – die in het bijzonder op de algemeen-practicus is gericht – komen achtereenvolgens aan de orde:

1. occlusie, relatie en articulatie;
2. enige afwijkingen van het kauwstelsel: onderzoek, symptomen, etiologie, diagnose.

De verschillende aspecten worden van de praktische kant benaderd. Naast de noodzakelijke voordrachten en demonstraties zal aan klinische oefeningen de nodige aandacht worden besteed.

Data

Maandag 9, dinsdag 10 en woensdag 11 april 1979.

Werktijden

9.00 – 17.00 uur.

Docenten

Prof. Dr. P. A. Biersteker, Dr. R. Buchner, Prof. A. A. D. Derksen, L. W. Olthoff, W. P. M. Savalle, M. H. Steenks.

Aantal deelnemers

Maximaal 12.

Aanmelding

Voor 15 februari 1979.

Cursusgeld

Het cursusgeld bedraagt f 360,—.

De cursus zal worden gegeven in het Tandheelkundig Instituut. Opgave kan uitsluitend schriftelijk geschieden aan: Subfaculteit der Tandheelkunde, afdeling Onderwijsontwikkeling, Sorbonnelaan 16, 3584 CA Utrecht.

N.B. Gaarne vermelding eigen postcode.

KLINISCHE AVOND VOOR TANDARTSEN TE ZWOLLE**Aankondiging programma 19 februari 1979**

Op maandag 19 februari a.s. zal een klinische avond worden gehouden in de aula van het ziekenhuis de Weezenlanden, Groot Weezenland 20 te Zwolle. Aanvang 20.00 uur.

Programma:

P. R. Wesseling: Het belang van reiniging en vormgeving van het wortelkanaal.

J. C. Wemes: Consequenties van het gebruik van medicamenten in de endodontie.

R. G. M. van der Veld: De operatieve wortelkanaalbehandeling.

NEDERLANDSE VERENIGING VOOR BIOLOGIE VAN DE MOND**Aankondiging symposium 'Ontwikkeling van het tandkaakstelsel' d.d. 16 februari 1979**

Op 16 februari a.s. wordt door de *Nederlandse Vereniging voor Biologie van de Mond* in het Hoofdgebouw van de Vrije Universiteit, De Boelelaan 1105 te Amsterdam, een symposium georganiseerd, onder de titel: *Ontwikkeling van het tandkaakstelsel*.

Het programma ziet er als volgt uit:

J. W. P. Vermeiden: Ontstaan van de mandibula.

J. P. Veldhuyzen: Ontwikkeling en groei van kraakbeen.

J. H. M. Wöltgens: Biochemische aspecten van de tandgroei.

G. J. M. Th. Tonini: Ontwikkeling van het zachte steunweefsel.

W. Beertsen: Tanderuptie.

C. D. A. Verwoerd en N. A. M. Urbanus: Ontwikkelingsmechanisme van de uitgroei van de bovenkaak.

De aanvang van de bijeenkomst is te 9.30 uur.

Agenda

Data der voornaamste wetenschappelijke congressen en vergaderingen in binnen- en buitenland

*** Eerste vermelding**

1979

1 februari

Klinische avond voor tandartsen in de collegezaal van het Gebouw voor klinische tandheelkunde, Philips van Leydenlaan 25, Heyendaal, Nijmegen. Aanvang 20.00 uur.

12 februari

Klinische avond voor tandartsen te Utrecht. Aanvang: 20.00 uur.

15 februari

Klinische avond voor tandartsen te Groningen.

*** 19 februari**

Klinische avond voor tandartsen te Zwolle.

*** 16 februari**

Ned. Ver. voor Biologie van de Mond: symposium 'Ontwikkeling van het tandkaakstelsel', De Boelelaan 1105, Amsterdam.

*** 1 maart**

Voorjaarsvergadering Ned. Tandheelkundig Genootschap te Utrecht.

2 maart

Voorjaarsvergadering Ned. Ver. voor Parodontologie, Louwesweg 1, Amsterdam-Slotervaart. Thema: 'Tandheelkundige gezondheidszorg en Parodontologie.' Inl. W. F. B. de Jong, Grensland 5, 1261 GS Blaricum, telefoon 02153-15966.

8-10 maart

4èmes Journées Dentaires Internationales, Nice, Frankrijk. Inl. secr. 1977: 40 rue Maréchal Joffre, 06000 Nice, Frankrijk.

16 maart

Universiteitsdag R.U. Utrecht. Thema: 'Traumata op frontelementen.'

19 maart

Klinische avond voor tandartsen te Amsterdam, collegezaal van de Medische Faculteit, Vrije Universiteit, Van der Boechorstraat 7, Amsterdam.

30 maart

'One day conference' European Society for Biomaterials, Heidelberg, W.-Duitsland. Thema: 'Theoretical considerations and clinical applications of oral implants.' Inl. Dr. K. de Groot, De Boelelaan 1115, Amsterdam.

5 april

Klinische avond voor tandartsen in de collegezaal van het Gebouw voor klinische tandheel-

kunde. Philips van Leydenlaan 25, Heyendaal, Nijmegen. Aanvang 20.00 uur.

*** 6 april**

Voorjaarsvergadering Ned. Ver. van Tandartsen, Jaarbeurs congres- en vergadercentrum aan de Croeselaan te Utrecht.

30 april-2 mei

International Dental Congress in The Middle East, Damascus, Syrië. Inl. P.O. Box 7532, Damascus, Syrië.

10-11 mei

5e Jaarvergadering Association for Dental Education in Europe (ADEE), in samenwerking met de Swedish Association for Dental Education, Stockholm, Zweden. Inl. Prof. M. Lundberg, Eastman-instituut, Dalagatan 11, S-11324 Stockholm, Zweden.

15-19 mei

55e congres European Orthodontic Society, Barcelona, Spanje.

17 mei

Klinische avond voor tandartsen te Groningen.

20-24 mei

9e congres The European Begg Society of Orthodontics, Straatsburg, Frankrijk.

28 mei

Klinische avond voor tandartsen te Utrecht. Aanvang: 20.00 uur.

7 juni

Klinische avond voor tandartsen in de collegezaal van het Gebouw voor klinische tandheelkunde, Philips van Leydenlaan 25, Heyendaal, Nijmegen. Aanvang: 20.00 uur.

7-9 juni

Vergadering European Prosthodontic Association, Landskrona, Zweden. Inl. Prof. B. Bergman, Dept. of Prosthetic Dentistry, University of Umeå, S-90187 Umeå, Zweden.

*** 28-29 september**

Jubileumcongres Ned. Ver. van Tandartsen, Jaarbeurs congres- en vergadercentrum aan de Croeselaan te Utrecht.

*** 5 oktober**

Najaarsvergadering Ned. Tandheelkundig Genootschap.

12 november

Klinische avond voor tandartsen te Utrecht. Aanvang: 20.00 uur.